

Totul despre modul de aplicare a Legii privind protecția avertizorilor în interes public, într-o radiografie făcută de specialiștii Wolf Theiss. Actul normativ, citit prin „ochelarii” unor avocați de business ai caror clienți sunt de regula societăți multinationale ce vor avea de gestionat diverse procese care implică raportări și avertizori | Prevederile în jurul cărora va gravita practica și câteva situații practice fără răspuns specific. Există riscul unor abuzuri atât din partea avertizorilor, cât și din partea entităților vizate, spun avocații

România are, începând de anul trecut, o lege care vizează protecția avertizorilor de integritate. Actul normativ transpune în legislația națională Directiva Europeană nr. 1937/2019. Bogdan Bibicu, Partener Wolf Theiss, explică faptul că legea stabilește un sistem de raportare pe trei paliere: raportarea internă, în cadrul companiei; raportarea externă, către Agenția Națională de Integritate sau alte autorități și divulgarea publică a informațiilor. Totodată, articolul 9 din *Legea nr. 361/2022* prevede că obligația de a înființa un sistem intern de raportare se aplică autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, indiferent de numărul de angajați, precum și societăților private care au cel puțin 50 de angajați. De asemenea, aceste categorii au obligația de a stabili proceduri de raportare internă și pentru efectuarea de acțiuni subsecvente.

„Astfel, după cum se cunoaște, potrivit art. 288 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), pentru exercitarea competențelor Uniunii, instituțiile adoptă regulamente, directive, decizii, recomandări și avize, toate acestea constituind acte juridice. Totodată, trebuie avut în vedere și faptul că directiva europeană este obligatorie pentru fiecare stat membru destinat cu privire la rezultatul care trebuie atins, lăsând însă autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele”, punctează [Bogdan Bibicu](#).

În acest context, începând cu luna aprilie 2022, atunci când Senatul a adoptat o primă formă a legii avertizorilor de integritate, s-a urmarit transpunerea Directivei Europene nr. 1937/2019 în legislația română. „Cu toate acestea, au existat anumite „întârzieri” până la data adoptării formei finale a legii, motivate fie de faptul că s-a formulat o sesizare de neconstituționalitate (în luna iulie 2022) sau de faptul că au existat anumite recomandări de modificare a legii venite chiar din partea Comisiei Europene (în luna octombrie 2022). Luând în considerare recomandările Comisiei Europene, legiuitorul român a înțeles să completeze și să modifice forma legii pentru a respecta cerințele și recomandările venite din partea Comisiei Europene”, comentează avocatul.

Expertul **Wolf Theiss** oferă și exemple de modificări aduse legii naționale, amintind faptul că ultimele schimbări se referă la posibilitatea raportărilor anonime, la perioada în care se pot face raportările (în perioada de recrutare sau a altor negocieri precontractuale), precum și la perioada în care trebuie elaborate și revizuite procedurile interne aplicabile de către autoritățile și instituțiile publice care au atribuții în implementarea legii.

[Descopera oportunitățile de recrutare de pe LegiTeam! GRATUIT.](#)

„În alte cazuri exprese, cum ar fi cazul art. 17 alin. 6 din Lege, s-a optat pentru clarificarea termenului „*feedback*” (regăsit în Directiva) în sensul în care Agenția Națională de Integritate are obligația de a transmite avertizorului în interes public informații referitoare la acțiunile subsecvente și la motivele unor astfel de acțiuni (conform dispozițiilor art. 3 pct. 14 din Lege). De asemenea, în ceea ce privește cazurile de clasare a raportării interne (art. 11 din Lege), legiuitorul român a înțeles să dezvolte și să exemplifice asemenea cazuri, pentru claritate și previzibilitate. Într-un alt caz, în care directiva europeană stabilea posibilitatea statelor membre de a dispune, în cazul unui aflux ridicat de raportari, ca autoritățile competente să poată trata cu prioritate anumite tipuri de raportari, legiuitorul român a optat să nu transpună această posibilitate în cadrul Legii, cel mai probabil, avându-se în vedere necesitatea analizării tuturor raportărilor care se fac, indiferent de tipul de încălcare”, detaliaza interlocutorul ^{Biz}**Lawyer**.

Un alt exemplu menționat de avocat face referire la articolul 24 din Lege, intitulat marginal „*Consilierea, informarea și asistenta*”. „Astfel, legiuitorul român a înțeles să menționeze doar faptul că Agenția Națională de Integritate asigură și/sau oferă consilierea, informarea sau asistenta în legătură cu măsurile de protecție, cu drepturile, procedurile sau măsurile reparatorii aplicabile. Directiva europeană prezintă însă mai multe detalii legate de asistenta care poate fi acordată, în sensul acordării unei asistente juridice în cadrul unor proceduri penale sau civile. Cel mai probabil, legiuitorul român a optat să nu mai dezvolte cazurile de asistenta care se pot acorda motivat de faptul că legea se poate completa cu dispozițiile Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (cazurile de asistenta juridică) sau cu cele din Codul de procedura penală, nemaifiind necesar a se preciza în lege aceste cazuri”, apreciază specialistul **Wolf Theiss**.

De asemenea, în cazul raportărilor nereale, legiuitorul român a prevăzut în mod expres la articolul 29 care sunt sancțiunile aplicabile persoanelor care fac raportari cunoscând că sunt nereale, transpunând directiva care menționa doar în linii generale faptul că statul membru trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive în asemenea cazuri.

„În concluzie, față de forme anterioare de transpunere a Directivei, forma în vigoare a Legii privind protecția avertizorilor în interes public reprezintă un progres real și pune bazele pentru abordări mai practice și mai echilibrate când vine vorba de protecția avertizorilor de integritate și proceduri și procese de implementat în companii și alte organizații. În plus, suntem în legătură cu echipa noastră extinsă și interdisciplinară și din alte jurisdicții pentru abordări cât mai integrate și practice pentru clienții noștri. Astfel, ar trebui menționat faptul că, din cele 27 state membre UE, până în prezent doar 17 țări au transpus Directiva europeană (printre acestea numărându-se Austria, Bulgaria, Belgia sau Franța). În alte țări, precum Cehia, Slovacia sau Slovenia, încă se discută asupra formei finale a legii avertizorilor în interes public. Având în vedere faptul că societatea noastră are birouri în 13 țări din Europa, suntem la curent și cu procese legislative și aspecte practice din alte țări”, subliniază **Bogdan Bibicu**.

Citește și

[→ Câți avocați au firmele de top în evidențele Baroului la începutul anului 2023 | Ce firme au înregistrat creșteri semnificative de "headcount" și câte și-au micșorat efectivele. Cum s-a reșezat piața în trei ani de crize, într-o comparație la nivelul anilor 2023- 2020](#)

[→ Ce firme de avocați au lucrat în cele mai mari tranzacții din 2022 | Schoenherr și Wolf Theiss au asistat cele mai multe fuziuni și achiziții din Top 10. Echipele care au gestionat juridic fiecare proiect](#)

Obligații atât pentru mediul public, cât și pentru cel privat

Spre deosebire de legislația existentă în România până acum, odată cu adoptarea *Legii 361/2022* intervin obligații atât pentru mediul public, cât și pentru cel privat.

Partenerul **Wolf Theiss** precizează faptul că pentru persoanele juridice de drept privat care au între 50 și 249 de angajați, există o perioadă de tranziție de aproximativ un an până când implementarea unui sistem de raportare este obligatorie, respectiv până la 17 decembrie 2023.

Este important de menționat și faptul că, potrivit dispozițiilor legale, este posibil să se creeze un sistem comun de raportare pentru mai multe companii cu 50 până la 249 de angajați, spre exemplu, în cazul societăților care fac parte din același grup. „Legiuitorul a permis și externalizarea acestei responsabilități către terți care furnizează astfel de servicii și vedem deja practica în acest sens. De asemenea, conform anexei 3 din *Lege*, indiferent de numărul de angajați, cu titlu de exemplu, următoarele instituții trebuie să instituie sau să mențină canale interne de raportare și proceduri pentru raportarea internă și pentru întreprinderea unor acțiuni subsecvente: instituțiile de credit - *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006*, privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin *Legea nr. 227/2007*, cu modificările și completările ulterioare, societățile de asigurare și reasigurare - *Legea nr. 237/2015* privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare, cu modificările și completările ulterioare, societățile de audit - *Legea nr. 162/2017* privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, cu modificările ulterioare”, mai spune **Bogdan Bibicu**.

Avocatul avertizează că nerespectarea obligației de a institui canale interne de raportare reprezintă contravenție sancționată cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei.

În ceea ce privește procedura concretă de raportare internă, legiuitorul a prevăzut la articolul 10 elementele obligatorii care trebuie să se regăsească în aceste proceduri. Dintre aceste opt elemente obligatorii menționate de către legiuitor (fără a diminua în vreun fel importanța sau rolul vreunui), specialistul **Wolf Theiss** punctează câteva.

În primul rând, avocatul face referire la obligația de a institui și gestiona modalități de primire a raportărilor, astfel încât să fie asigurată confidențialitatea identității avertizorului în interes public. „Astfel, pentru ca să fie încurajată orice persoană care dorește să aducă la cunoștința anumite fapte din cadrul unei companii, acesteia trebuie să îi fie asigurată confidențialitatea identității. Atât timp cât în cadrul unei companii nu se va garanta această facilitate, considerăm că nicio persoană nu va înțelege să divulge fapte care pot constitui infracțiuni, ținând cont de represaliile care s-ar putea lua împotriva sa”, argumentează **Bogdan Bibicu**.

În această categorie intră și obligația de a desemna o persoană, un compartiment sau un terț care să acționeze cu imparțialitate în momentul în care primește, înregistrează, examinează și soluționează raportările. Interlocutorul ^{Biz}

Lawyer considera deosebit de importanta respectarea acestei obligații pentru ca, în caz contrar, exista riscul ca raportarea sa ramâna fara efect, în cazul în care persoana care o primește nu acționeaza cu imparțialitate (și care are un interes ascuns). O asemenea persoana, compartiment sau terț va trebui sa fie independent de orice interes al oricarei persoane din cadrul companiei și va trebui sa acționeze indiferent de natura raportarii împotriva intereselor oricaror persoane din companie. Mai mult decât atât, o asemenea persoana ar trebui sa dețină cunoștințe solide și din mai multe arii de practica pentru a putea înțelege și raspunde rigorilor impuse de lege.

Un alt element important inclus în noul act normativ face referire la obligația de informare a avertizorului în interes public cu privire la stadiul acțiunilor subsecvente. Astfel, prin îndeplinirea acestei obligații, avertizorului în interes public i se acorda atenție și i se comunica rezultatele cu privire la raportarea facuta, acesta din urma realizând astfel ca se iau toate masurile necesare pentru lamurirea situației de fapt raportate.

„În concluzie, sunt suficiente elemente menționate în baza carora sa se poata institui procedurile privind raportarea interna, cea externa și divulgarea publica, avertizorul în interes public având canale și instrumente pentru a aduce la cunoștința raportarea dorita. Dupa cum discutăm, abordarea coordonata și multidisciplinara a echipei noastre, din perspectiva mai multor arii de specialitate, i-a ajutat deja pe clienți în gestionarea unor aspecte practice. În plus, practica este încă în formare în România și autoritățile își calibreaza, de asemenea, abordarea. Echipa noastra beneficiaza și de vizibilitate la aspecte de practica din alte jurisdicții, putând ajuta și din mai multe jurisdicții în același timp. Echipa noastra pluridisciplinara, cu specialisti din mai multe domenii, cum ar fi, investigatii corporative și „corporate intelligence”, dreptul muncii, protectia datelor cu caracter personal, dreptul penal al afacerilor, regulatory, tehnologie și media, și în functie de sectoarele implicate, și dreptul concurenței și altele, ofera asistenta integrata, acoperind o gama larga de situatii și cazuri practice. În plus, **Wolf Theiss** este și o firma de avocatura foarte deschisa catre inovatie în tehnologie. Grupul nostru, cu implicarea profunda a avocaturilor nostri specializati, a dezvoltat, printre alte solutii informatice, un program informatic de tip whistleblowing numit *SecuReveal*, care îndeplinește cele mai înalte standarde de conformitate juridica dar și de eficiența a costurilor și tehnologie (anonimizare, dubla criptare etc.). Astfel, **Wolf Theiss** vine în întâmpinarea clientilor și din perspectiva tehnica și poate ajuta și cu solutii informatice sigure pentru raportarea interna a savârșirii anumitor fapte”, declara **Bogdan Bibicu**.

La rândul sau, [Adelina Iftime-Blagean](#), *Counsel Wolf Theiss*, atrage atenția ca, potrivit *Legii 361/2022*, obligatia de a identifica sau institui canale interne de raportare în ceea ce priveste persoanele juridice de drept privat care au între 50 și 249 de angajati (cu excepția angajatorilor din anumite sectoare), intra în vigoare la data de 17 decembrie 2023. În același timp, societatile sub 50 de angajati din domeniile listate în Anexa 3 la *Legea 361/2022* și societatile cu peste 249 de angajati au deja obligația de a se conforma prevederilor legii, fara a beneficia de un termen de gratie. „Cu siguranta suntem într-o perioada de ajustare și de tranzitie cum, de altfel, și autoritatea de profil trece, credem noi, prin aceeași perioada de ajustare și pregatire pentru a-si lua în primire pe deplin noile atributii. Înclinam sa credem ca va exista o perioada de tranzitie de facto, în care toate partile relevante se vor pregati pentru o aplicare corespunzatoare a noilor reguli și în care autoritatile vor arata înțelegere, similar perioadei de implementare (sau post implementare) GDPR”, apreciaza avocatul.

„Legiuitorul a permis și externalizarea acestei responsabilități catre terți care furnizeaza astfel de servicii. De asemenea, conform anexei 3 din Lege, anumite instituții trebuie sa instituie sau sa mențină canale interne de raportare și proceduri pentru raportarea interna și pentru întreținerea unor acțiuni subsecvente, indiferent de numarul de angajati”, adauga [Bogdan Lamatic](#), *Senior Associate Wolf Theiss*.

Specialistul firmei de avocatura considera ca societățile comerciale vizate de aceasta obligație ar trebui sa implice profesioniști din mai multe arii de specialitate din domeniul juridic care, în primul rând, sa înțeleaga obligațiile din *Legea avertizorilor* în interes public aplicabile de la caz la caz, și ulterior care sa aiba capacitatea de a transpune și de a pune în funcțiune procedurile și canalele interne necesare. „Deja vedem în practica din România și din alte tari unde **Wolf Theiss** are birouri, situații în care suntem abordați pentru a oferi lamuriri în ceea ce privește

aplicarea dispozițiilor legale și pentru a sprijini clienții în a respecta obligațiile impuse. Iar faptul că deținem echipe de avocați care acopera mai multe arii de practică în mod coordonat, considerăm că oferă un avantaj suplimentar în a răspunde solicitărilor clienților într-un mod mai prompt și mai eficient”, completează avocatul.

Opiniile unor profesioniști care ocupă poziții de top în departamentele juridice ale unor companii importante, pe platforma www.in-houselegal.ro. Urmărește teme dezvoltate de avocați sau membri ai comunității *In-houseLegal* și propune subiecte.

Legea 571/2004 în oglinda cu Legea 361/2022

România avea încă din 2004 o lege, nr. 571, care face referire la protecția avertizorilor de integritate. [Andreea Stan](#), *Senior Associate Wolf Theiss*, este de părere că, în mod cert, *Legea 571/2004* a fost un demers binevenit la momentul adoptării și a constituit o încurajare publică a persoanelor care voiau să își asculte simțul dreptății sesizând presupuse încălcări care aveau loc în cadrul autorităților publice. „Important de reținut este și că acest demers a avut loc în etapa pre-aderare la UE, fiind un instrument important în urgentarea procesului de aderare la UE și a asumării României în lupta anticorupție. Implementarea sa, însă, a scos la suprafață destule neajunsuri ale legii, unele dintre acestea nefiind clarificate nici la acest moment”, atrage atenția avocatul.

Pentru a-și argumenta opinia, **Andreea Stan** trece în revista câteva aspecte de diferențiere între cele două legi, 571/2004 și 361/2022.

În primul rând, *Legea 571/2004* se aplica doar funcționarilor publici (concept înțeles într-un sens extins), fata de *Legea 361/2022* care se aplica atât avertizorilor din sectorul public, cât și celor din sectorul privat. Mai mult decât atât, *Legea 361/2022* adaugă și alte categorii de persoane care fie intra în definiția avertizorului în interes public, fie beneficiază de același tip de protecție precum avertizorii în interes public, fiind asimilate avertizorilor, precum facilitatorii, colegii sau rudele avertizorilor care ar putea să sufere consecințe negative urmarea avertizării etc.

„În ceea ce privește domeniul de aplicare, putem observa că *Legea 361/2022* are un obiect mult mai larg, precizând „domeniile” în care încălcările pot avea loc, fără ca încălcările propriu-zise să fie descrise. La polul opus, în *Legea 571/2004* sunt descrise mai degrabă tipurile de încălcări sancționate de lege, care puteau avea loc în orice domeniu. În mod eronat, ambele legi par să fie asociate de opinia publică (majoritatea celor fără formare juridică) cu sisteme de raportare a unor încălcări interne ale unei companii (publice sau private), dar care nu privesc chestiuni de interes public (cum ar fi încălcări ale legislației muncii, chestiuni referitoare la încălcări ale politicilor interne, fără relevanță fata de interesul public), însă, cu siguranță, scopul acestora nu a fost de a crea contextul pentru divulgarea oricărui încălcări, ci doar a acela de interes general, public, descrise în domeniile de aplicare”, mai explică avocatul **Wolf Theiss**.

De asemenea, spre deosebire de *Legea 571/2004*, *Legea 361/2022* clarifică faptul că avertizorul trebuie să fie cunoscut încălcarea într-un context profesional.

În plus, în legea *Legea 571/2004* se prevedea expres că buna-credință a avertizorului este prezumată. În *Legea 361/2022* s-a renunțat la această prezumție, ea nemaifiind prevăzută expres. „Se poate înțelege astfel că persoana / organismul extern care investighează încălcarea de care ia cunoștință printr-un canal de raportare poate să facă

diverse aprecieri asupra intentiei avertizorului, respectiv asupra buneii sau relei credinte cu care s-a facut raportarea. Existenta unei prezumtii de buna-credinta a fost unul din cele mai dezbatute subiecte relativ la cum se apreciaza intentia cu care avertizorul în interes public a facut raportarea si în ce masura existenta unei prezumtii poate sa creeze cadrul perfect pentru abuzuri”, comenteaza interlocutoarea ^{Biz}Lawyer.

Specialistul **Wolf Theiss** amintește faptul ca în *Legea 571/2004* anonimitatea avertizorului era permisa cu titlu exceptional, si doar în anumite conditii. „Dupa cum stiti, unul din punctele centrale si foarte dezbatute ale proiectului de *Lege 361/2022* (inclusiv criticile aduse de Comisia Europeana) vizau posibilitatea raportarii anonime în orice conditii, astfel ca actuala forma a *Legii 361/2022* vede anonimitatea ca o masura de protectie în sine. În egala masura, este posibil ca un avertizor anonim sa nu poata beneficia de celelalte masuri de protectie prevazute expres de *Legea 361/2022* decât daca își divulga identitatea”, detaliaza **Andreea Stan**.

De altfel, *Legea 361/2022* prevede în concret masurile de protectie si masurile reparatorii la care sunt îndreptatiti avertizorii (si persoanele asimilate acestora), în timp ce *Legea 571/2004* nu le prevedea.

„Diferite sunt si reglementarile privind canalele de raportare, în *Legea 361/2022* acestea fiind descrise în detaliu, în timp ce în *Legea 571/2004* erau indicate mai degraba persoanele carora avertizorul se poate adresa (fiind incluse aici si comisiile parlamentare, mass-media, organizatiile profesionale si ONG-urile). Ceea ce este similar este ca în ambele legislatii lipseste ordinea de prioritate a acestora (respectiv secventialitatea canalelor de raportare), însa *Legea 361/2022* da totusi prioritate canalelor de raportare interna la nivel de principiu (fara a institui o obligatie în acest sens). Desigur, scopul este de a minimiza efectele negative si amploarea unei raportari externe sau divulgari publice. Referitor la acest subiect, în mod evident, *Legea 361/2022* creeaza si obligatia entitatilor publice si private (acestea din urma în functie de numarul de angajati) sa instituie canale interne de raportare”, completeaza avocatul.

Citește și

[→ Chambers Global 2023 | RTPR, Filip & Company și Schoenherr, listate pe prima banda în Corporate M&A. Clifford Chance Badea și Dentons, împart prima poziție în Banking & Finance. Doi avocați români sunt evidențiați și anul acesta în categoria Global Market Leaders](#)

[→ Cei mai buni avocați în domeniul marilor, remarcați de WTR 1000, ediția 2023. Tuca Zbârcea & Asociații, Simion & Baciu și Ratza & Ratza rămân lideri pe segmentele analizate, o buna expunere pentru Mușat, Schoenherr, ZRVP și Razvan Dinca & Asociații](#)

Protecția avertizorilor

Punând în oglinda cele doua legi, se constata faptul ca *Legea 361/2022* clarifica si prevede expres masurile de protectie si masurile reparatorii la care sunt îndreptatiti avertizorii în interes public si persoanele asimilate acestora. „Or, din *Legea 571/2004* acestea puteau reiesi doar indirect, masurile de protectie circumscriindu-se indirect scopului legii, respectiv acela de a acorda protectie celor care îndeplinesc cu buna-credinta un serviciu public (respectiv, realizeaza o divulgare a unei presupuse încălcari), fara ca ele sa fie prevazute în lege. Desigur, actuala lege creeaza un confort sporit si introduce instrumente ce pot fi eficiente pentru stimularea raportarilor în interes public. Ceea ce putea fi interesant în *Legea 571/2004* era prevederea expresa ca avertizorii în interes public puteau fi încadrati într-un Program de protectie a martorilor în masura în care se aprecia ca viata le-ar fi pusa în pericol ca urmare a avertizarii, însa acest lucru este prevazut expres acum. Cu toate acestea, desi *Legea 361/2022* a renunat

la trimiterea expresa catre Programul de protectie a martorilor, totusi aplicarea acestuia avertizorilor în interes public nu este exclusa”, opineaza **Andreea Stan**.

Analizând comparativ cele doua legi, avocatul considera ca *Legea 361/2022* prevede instrumente mai clare de protectie. „Pe alocuri sunt atât de generoase încât pot da nastere unor situatii de abuz din partea avertizorilor, însa numai practica va lamuri în ce masura acestea vor fi si eficiente. De altfel, este greu de apreciat în ce fel pot fi puse în aplicare masurile de protectie în cazul raportarilor anonime. Astfel, avertizorul în interes public anonim va trebui, cel mai probabil, sa renunte la anonimul în masura în care își va dori sa beneficieze de scutul protector al legii, atunci când anonimul în sine devine o masura insuficienta/ineficace (spre exemplu, când avertizorul anonim este banuit ca detine calitatea de avertizor si începe sa sufere unele repercusiuni)”, nuanțeaza expertul **Wolf Theiss**.

Definiția avertizorului de interes public

Având în vedere complexitatea noii legi și aria sa de acoperire, intervin câteva întrebări firești: ce este avertizorul de interes public și cine își poate atribui acest rol?

Bogdan Lamatic precizeaza faptul ca, potrivit definiției din Lege, avertizorul în interes public este persoana care efectueaza o raportare sau divulga public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute în context profesional. „Sfera avertizorului în interes public cuprinde nu doar lucrătorii (salariatii sau persoanele aflate într-un raport de serviciu), ci și persoane care desfasoara activitati independente, voluntarii, stagiarii remunerati sau neremunerati (cel mai probabil stagiarii fiind asimilati cu internii reglementati potrivit *Legii 178/2018*), precum și candidatii la un post (persoanele care nu au început un raport de munca în relatia cu entitatea în cauza), dar și orice persoana care se afla sub supravegherea sau conducerea subcontractantilor, furnizorilor entitatii „acuzate” de presupusele încălcări (în mod paradoxal, sau doar printr-o scapare a legii, clientii persoanei „acuzate” sunt exclusi, desi, evident, și acestia pot avea cunostinta despre diverse încălcări)”, nuanțeaza avocatul.

Specialistul **Wolf Theiss** atrage însă atenția ca, privit dintr-o alta perspectiva, avertizorul în interes public ar trebui sa fie o persoana care sesizeaza cu buna-credința încălcări ale legii sau ale principiilor bunei administrari, eficienței, eficacității, și care si-a desfașurat activitatea sau își desfașoara în continuare activitatea în cadrul unei persoane juridice (instituție publica sau persoana juridica de drept privat).

„Avertizorul în interes public (numit în alte cazuri și „avertizor de integritate” sau „informator” - într-un sens cu o conotație mai puțin pozitiva) ar putea sa fie orice persoana care, la un moment dat și într-un anumit context, se întâlnește cu un caz care, din punctul sau de vedere, reprezinta o încălcare a unei legi. Probitatea morala a unei asemenea persoane ar trebui sa fie una ridicata și care sa nu trezeasca suspiciuni, în sensul în care raportarea este una reala și nu este realizata cu un alt scop ascuns. De asemenea, avertizorul în interes public ar trebui sa fie o persoana care sa poata sesiza și cele mai fine (sau ascunse) încălcări ale unei legi. În acest sens, cel mai probabil, cu cât avertizorul în interes public are cunoștințe mai bogate în diferite arii de practica, cu atât mai ușor și mai repede ar putea identifica anumite încălcări ale legii. Datorita informațiilor furnizate de un avertizor de integritate se pot descoperi infracțiuni care altfel pot trece neobservate, motiv pentru care s-a adoptat *Directiva Europeana 1937/2019* și pentru care s-a urmarit introducerea în sistemul legislativ al statelor membre cât mai repede posibil. Cu titlu de exemplu, amintim cazul Danske Bank din 2017 (caz considerat de catre unii ca cel mai mare caz de spalare a banilor din Europa), în care acțiunea de spalare de bani a implicat aproximativ 200 miliarde de euro, s-a desfașurat pe parcursul a 8 ani și a fost descoperita datorita unui avertizor de integritate, care a înțeles sa întreprinda anumite verificări cu privire la niște transferuri suspecte de bani. Așadar, prin prisma diferitelor noi concepte și posibile scenarii aplicabile, sunt necesare abordări coordonate și multidisciplinare, din mai multe

domenii de specialitate, în implementarea proceselor în companiile și organizațiile care aplică noua lege. Echipa noastră multidisciplinară a asistat și asistă clienții în legătura și cu astfel de aspecte, după cum o face și cu privire la alte aspecte conexe sau în alte arii de specialitate”, menționează interlocutorul **BizLawyer**.

Actul normativ este perfectibil

Legea 361/2022 este o lege „tânără”, care abia acum începe să prindă rădăcini. Având în vedere puținul timp scurs de la adoptarea ei, este greu de apreciat care sunt „scaparile” pe care le poate avea.

De altfel, experții **Wolf Theiss** amintesc faptul că, din perspectiva lor, nu există act normativ perfect, prin urmare în mod cert scapări există. De cele mai multe ori, acestea sunt identificate în timp, ca urmare a situațiilor ivite în practică. „De altfel, „scaparile” pot fi (sau nu) scapări și în funcție de perspectiva din care privești lucrurile. Noi citim acest act normativ cu „ochelarii” unor avocați de business, ai căror clienți sunt societăți, de regulă societăți multinaționale, care vor trebui să gestioneze diversele procese care implică raportări și avertizori. Societățile de acest calibru au deja implementate sisteme și proceduri riguroase de conformitate, de multe ori și proceduri de raportare preexistente Directivei, care asigură prevenția și identificarea posibilelor neconformități. Așadar, din prisma acestor „ochelari”, noi identificăm cu mai mare ușurință, cel puțin echipa noastră de avocați de dreptul muncii, potențialele zone cu risc de abuz din partea salariaților”, arată **Adelina Iftime-Blagean**.

Avocatul aduce și o serie de argumente pentru a-și susține declarația. Astfel, subliniază faptul că în această categorie se încadrează posibilitatea avertizorului de a opta direct pentru divulgarea publică ca prima metodă de raportare în câteva situații, care sunt pur alternative și nu cumulative, una dintre acestea fiind situația, destul de ușor de justificat, în care avertizorul are motive întemeiate să considere că încălcarea „poate” constitui (*nu constituie neapărat*) un pericol „evident” pentru interesul public (nu este nevoie ca pericolul să fie și „iminent”, sau ca prejudiciul să nu mai poată fi remediat etc.).

O altă prevedere este cea de constrângere a angajatorului la a invita presa și un reprezentant al sindicatului (sau al asociației profesionale sau un reprezentant al salariaților, după caz) la cercetarea disciplinară a unui salariat avertizor (*sub sancțiunea nulității*), atunci când avertizorul consideră că este cercetat disciplinar ca urmare a raportării, fără a exista un filtru oarecare al acestei legături de cauzalitate între raportare și cercetarea disciplinară și fără o limită temporală între cele două evenimente.

Tot aici se încadrează și prevederea care vizează asistenta juridică gratuită de care beneficiază avertizorul pe durata procesului disciplinar și asistenta juridică gratuită pe parcursul dosarelor de instanță pe care le inițiază împotriva represaliilor suferite.

„Din categoria prevederilor (sau a terminologiei folosite) în jurul cărora, credem noi că va gravita practica, menționăm: sfera exactă a încălcarilor legii care pot face obiectul raportării (spre exemplu, unde este limita de demarcație între o încălcare a legii și alte încălcări, spre exemplu de proceduri interne); concepte, cum ar fi cele de „suspiciune rezonabilă”, „motive întemeiate”, „indicii temeinice”; cum anume stabilim că represaliile invocate sunt sau nu „determinate” de raportare (*sunt „consecință” raportării*) sau cum apreciem că raportarea în sine este sau nu făcută cu încălcarea principiului echilibrului (identificarea cazurilor în care avertizorul face raportarea pentru a se apăra pe sine de o faptă a sa mai gravă)”, detaliază **Adelina Iftime-Blagean**.

Pentru a condimenta discuția cu un adaos de practicalitate, expertul **Wolf Theiss** câteva situații practice fără răspuns specific, din punctul său de vedere cel puțin, în forma actuală a legii. „Există o prezumție de nevinovăție? Și dacă da, cui se aplică? Banuim că avertizorului, în sensul în care sesizarea sa este prezumată ca fiind făcută cu bună-credință, dar și persoanei vizate (până la dovedirea/confirmarea încălcării raportate); Ce se întâmplă în

situatia auto-denuntului, deci atunci când raportorul a fost implicat în chiar încălcarea raportata? Se aplica protecția Legii 361/2022 și divulgării care au loc pe parcursul procedurii (spre exemplu, indicarea altor persoane implicate/complici/co-autori, indicarea altor direcții care se pretează spre a fi investigate) sau doar avertizării propriu-zise (divulgarea inițială a unei încălcări)? Cum poate societatea care face obiectul unei raportări interne comunica cu avertizorul anonim pentru a solicita completarea raportării când canalul implementat nu permite contactarea acestuia; Cum poate un avertizor anonim care ulterior își divulga identitatea să dovedească că el/ea a făcut o anumită raportare (și este prin urmare protejat) în situația în care canalul de raportare nu permite identificarea sa (spre exemplu un identificator unic, așa cum generează unele sisteme IT de raportare)? Cum se poate proteja angajatorul de fraudă unui salariat care își aroga calitatea de avertizor? Spre exemplu, ulterior unei raportări anonime, una dintre persoanele vizate declară că în fapt ea este avertizorul din spatele raportării. Sau chiar de o înțelegere a mai multor persoane vizate, care toate afirmă despre sine (sau încrucișat) că ar fi avertizorul”, punctează avocatul.

[Intra pe portalul de concurență pentru mai multe articole referitoare la proiectele avocaților din această arie de practică](#)

Exista riscul unor abuzuri

Analizele realizate până acum indică faptul că există riscul unor abuzuri atât din partea avertizorilor, cât și din partea entităților vizate. „Din perspectiva abuzurilor din partea societăților/angajatorilor, riscul, desigur, există, de altfel acesta este scopul legii, protecția avertizorilor împotriva acestor abuzuri. Așa cum spuneam în răspunsul la întrebarea anterioară, nu credem că riscul este atât de mare în cadrul companiilor cu sisteme și proceduri de conformitate bine puse la punct. Înclinăm să credem că astfel de abordări sunt mai probabile în companiile cu o mai mică aplecare spre un sistem de compliance performant. Abuzurile angajatorilor (în sens larg) pot lua diverse forme, enumerarea de la art. 22 din lege (represaliile interzise) fiind, de altfel, destul de acoperitoare raportat la tipurile de represalii posibile în practică: diverse sancțiuni, blocarea unei promovări, prejudicii de imagine, includerea în proceduri de evaluare medicală sau psihologică. Din perspectiva abuzurilor avertizorilor (și credem că aici a fost focusul întrebării), cu „ochelarii” noștri employer-friendly, am identificat destul de multe prevederi cu „scapări” sau situații de fapt ipotetice în care abuzul este posibil, unele dintre acestea fiind prezentate la răspunsul anterior.”, explică **Adelina Iftime-Blagean**.

Cu „scapări” sau nu, Legea 361/2022 este în vigoare, iar entitățile vizate de prevederile ei trebuie să aibă în vigoare o conformare urgentă la noul cadru legislativ, în contextul în care nerespectarea obligației de a institui canale interne de raportare reprezintă contravenție sancționată cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei.

Bogdan Lamatic atrage atenția că, în unele cazuri mai complexe, în funcție de circumstanțe, pot interveni și încălcări ale legii penale. „De asemenea, legiuitorul a prevăzut la articolul 28 anumite fapte care pot constitui contravenții (în cazul în care nu întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni), cum ar fi: împiedicarea, prin orice mijloace, a raportării de către persoana desemnată să primească și să înregistreze raportările sau de către persoana care face parte din compartimentul desemnat în acest sens din cadrul persoanelor juridice prevăzute la art. 1 alin. (1), cu amendă de la 2.000 lei la 20.000 lei; refuzul nejustificat al autorităților, instituțiilor publice, persoanelor juridice de drept public, precum și persoanelor juridice de drept privat de a răspunde solicitărilor Agenției și autorităților prevăzute la art. 3 pct. 15 lit. c) în exercitarea atribuțiilor care le revin potrivit prevederilor art. 17 alin. (5), cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei; nerespectarea de către persoanele juridice prevăzute la art. 1 alin. (1) a obligațiilor prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. a), cu amendă de la 4.000 lei la 40.000 lei; încălcarea de către persoanele fizice a obligației de a menține confidențialitatea privind identitatea avertizorilor în interes public, a persoanei vizate sau a terțelor persoane, astfel cum este prevăzută la art. 8 și la art. 25, cu amendă de la 4.000 lei

la 40.000 lei”, avertizeaza interlocutorul **BizLawyer**.

Consultantul **Wolf Theiss** amintește faptul ca autoritatea care urmeaza sa constate, sa cerceteze si sa aplice sancțiunile anterior menționate este Agenția Naționala de Integritate, prin persoanele specializate. „În plus, si nu mai puțin important, ci din contra, mai ales pentru companii si grupuri de companii, posibilele riscuri reputaționale (si posibile consecințe transnaționale pentru grupul de companii internaționale), cauzate de încălcarea legii, sunt de avut în vedere si, de asemenea, de evitat ”, concluzioneaza **Bogdan Lamatic**.

[Intra pe LadyLawyer.ro și afla mai multe despre activitatea, preocupările și proiectele doamnelor avocat din cele mai importante firme de pe piața locala](#)